

KNVB Visie op Leren

De visie op leren is opgebouwd uit meerdere modellen en theorieën. Hieronder worden deze modellen en theorieën besproken en vervolgens de onderlinge samenhang hiervan.

Het model van Stevens

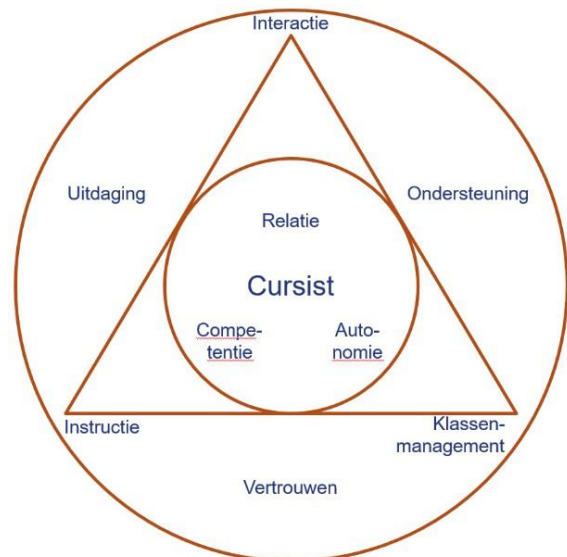
Als eerste wordt het basismodel besproken. Dit model is ontworpen door Luc Stevens (1997) en bestaat uit de drie onderdelen die voorkomen binnen een onderwijssituatie, namelijk de cursist, de docent en de leeromgeving waarbij het van belang is dat de cursist een centrale rol inneemt in het geheel. Het model van Stevens is gebaseerd op de drie basisbehoeften van een cursist vanuit de zelfdeterminatie theorie van Deci en Ryan (2012).

De cursist

De drie basisbehoeften van een cursist zijn: autonomie, competentie en relatie. Deze basisbehoeften beïnvloeden de persoonlijke ontwikkeling en dragen bij aan een gevoel van welbevinden om te komen tot een actieve en gemotiveerde leerhouding.

Onder competentie wordt verstaan het geloof en plezier in eigen kunnen, "ik ben iemand die iets kan". Het gaat hier dus niet om aangeleerd gedrag, maar een gevoel van vertrouwen in eigen capaciteit en acties. Met relatie wordt bedoeld dat anderen je waarderen en met je om willen gaan, "ik ben iemand die wordt gewaardeerd". Het gaat hierbij ook over een gevoel van veiligheid en het hebben van een thuisbasis.

Tot slot de behoefte aan autonomie. Hiermee wordt bedoeld dat je iets kunt ondernemen zonder dat anderen je daarbij moeten helpen, vanuit de gedachte; "ik ben zelfstandig". De keuze om wel of geen hulp te vragen ligt bij de cursist.

De opleider/docent

Voor de docent zijn drie kerntaken van belang in het leerproces van de cursist; instructie, interactie en klassenmanagement. De docent heeft een faciliterende rol in de leerontwikkeling en het ontwikkelen van de leerhouding bij de cursist. Dit doet de docent door in het uitvoeren van zijn kerntaken rekening te houden met de drie basisbehoeften van de cursist.

	Competentie	Relatie	Autonomie
Interactie	De docent reageert op het juiste moment op de prestaties van de cursisten op basis van positieve verwachtingen. Ook kleine vooruitgang wordt gewaardeerd.	Er is sprake van wederzijds vertrouwen en betrokkenheid tussen docent, cursist en de cursisten onderling.	De docent maakt de cursist mede-verantwoordelijk voor hun eigen leerproces en laat ruimte voor nieuwsgierigheid.
Instructie	De docent geeft heldere instructie die gericht is op motivatie en betrokkenheid van de cursist.	De docent betreft de cursist zoveel mogelijk bij de instructie en stemt deze instructie af op het individu.	De docent stimuleert de cursist om zelf aan het werk te gaan en begeleidt ze in het bereiken van hun eigen leerdoelen.
Klassenmanagement	De cursist steunt de cursist door middel van passende begeleiding op hun eigen niveau.	De docent biedt structuur en helderheid en er is tevens ruimte voor persoonlijke aandacht en plezier in de groep.	De docent organiseert de activiteiten zo dat de cursisten zelf aan het werk kunnen op basis van eigen keuzes.

De leeromgeving

Om te komen tot een activerende en motiverende leeromgeving voor de cursisten is het van belang dat de docent rekening houdt met de volgende uitgangspunten, namelijk uitdaging, ondersteuning en vertrouwen.

Het bieden van ondersteuning is een belangrijk onderdeel van het docentschap. Echter dient deze ondersteuning wel aangeboden te worden op het moment dat een cursist er behoefte aan heeft. Daarnaast moet het bieden van ondersteuning gericht zijn op de zone van de naaste ontwikkeling (Vygotsky, 1978) van de cursist. Dit is het verschil tussen wat een cursist zonder ondersteuning kan doen en wat hij met ondersteuning kan doen. Hier ligt de meerwaarde van het bieden van ondersteuning. Een overvloed aan ondersteuning kan ook een negatieve uitwerking hebben. Sommige cursisten hebben meer tijd nodig om zich de stof eigen te maken door bijvoorbeeld verschillende instructievormen te proberen of te 'stoeien' met de stof. Door het bieden van te veel ondersteuning wordt deze vorm van uitdaging niet volledig benut.

Om te komen tot een activerende en motiverende leeromgeving moet er voldoende uitdaging worden geboden en is de cursist zelf verantwoordelijk. Zo'n leerklimaat waarin cursisten worden uitgedaagd en op de juiste momenten worden ondersteund, is alleen mogelijk als er sprake is van wederzijds vertrouwen. Op deze manier zijn de drie uitgangspunten van de leeromgeving met elkaar verbonden.

Samengevat

In het model van Stevens staat de cursist centraal met zijn drie basisbehoeften. De docent moet proberen om zijn drie kerntaken zo optimaal mogelijk af te stemmen op deze basisbehoeften. Dit doet hij mede door een leeromgeving te creëren waarin een optimale mix van ondersteuning en uitdaging wordt geboden op basis van wederzijds vertrouwen.

Uitgangspunten Academie

Naast het model van Stevens heeft de KNVB Academie een vijftal uitgangspunten waar hun onderwijs aan moet voldoen, namelijk:

- *Leer mij het zelf te doen*
Dit uitgangspunt is gericht op de zelfredzaamheid van de cursist. De cursist leert de regie in eigen handen te nemen en is na afloop van de opleiding in staat het leerproces zelfstandig voort te zetten zonder daarbij aan de hand te worden meegenomen.
- *Individu staat centraal*
Het vertrekpunt van een opleiding is de leerbehoefte van de cursist. Wat wil de cursist leren en hoe kunnen wij hem daar zo goed mogelijk bij helpen? De cursist heeft dus de regie over zijn eigen leerproces door middel van het opstellen van eigen leerdoelen en hoe hij deze wil gaan behalen.
- *Bieden van maatwerk*
De Academie faciliteert een passend lesprogramma waarin de cursist uit zijn comfortzone wordt gehaald om het leerproces te vergroten.
- *Differentiëren naar niveau*
De docent past het lesprogramma aan het niveau en de voorkeuren van de cursist aan om te komen tot een optimale leerbeleving.
- *Leren in een veilig leerklimaat*
De docent bouwt tijdens de opleiding een leerklimaat op waarin het voor de cursist mogelijk is vragen te stellen en fouten te maken zonder oordelen.

Hoe komen deze uitgangspunten terug in het model van Stevens

Leer mij het zelf te doen

Jezelf autonoom voelen is één van de drie basisbehoeften. Door de cursist te leren om het zelf te doen draagt bij aan de autonomie van de cursist. Hierdoor heeft de cursist de regie in handen en kan hij zelf richting geven aan het leerproces wat vervolgens een positieve effect heeft op de motivatie van de cursist.

Individu staat centraal

Door de cursist centraal te stellen in de opleidingen, door vragen te stellen en duidelijk te krijgen waar de leerbehoefte van de cursist ligt schep je de mogelijkheid voor een goede relatie en interactie met de docent.

Bieden van maatwerk

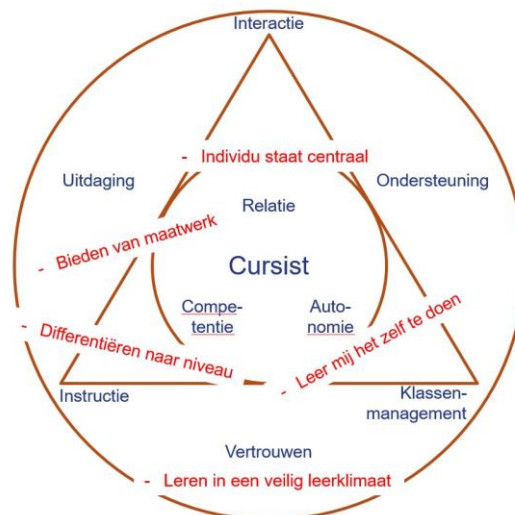
Door tijdens de opleiding maatwerk te bieden schep je een omgeving waarin de cursist constant wordt uitgedaagd om zichzelf verder te ontwikkelen. Het behalen van uitdagende doelen draagt bij aan het competentiegevoel van de cursist.

Differentiëren naar niveau

Door passende instructie te geven op het niveau van de cursist zorgt dit voor een grotere kans van het behalen van de leerdoelen. Dit heeft vervolgens effect op het competent voelen van de cursist en het niveau van motivatie.

Leren in een veilig leerklimaat

Een veilig leerklimaat is een vereiste voor een cursist om zijn leerproces te optimaliseren. In een veilige en vertrouwde omgeving zal een cursist zich eerder geneigd voelen uit zijn comfortzone te stappen en fouten te durven maken. Dit draagt bij aan een competent voelende en gemotiveerde cursist.

Samengevat

De vijf uitgangspunten van de Academie bieden praktische handvatten om binnen de opleidingen het model van Stevens vorm te geven. Deze uitgangspunten zijn gericht op de rol van de cursist (individu staat centraal en bieden van maatwerk), de rol van de docent (leer mij het zelf te doen en differentiëren naar niveau) en de rol van de leeromgeving (leren in een veilig leerklimaat). Op deze manier komen alle onderdelen van het model van Stevens terug in de vijf uitgangspunten van de Academie.

Vier inzichten in trainerschap

De vier inzichten zijn gebaseerd op uitkomsten van de Trainer-Kind-interactieonderzoek met als hoofdvraag: wat zijn de succesfactoren in het gedrag van trainers en coaches bij het creëren van een plezierig en ontwikkelingsgericht sportklimaat?

Wat zijn de vier inzichten?

Structureren

Je maakt afspraken en biedt duidelijkheid en structuur en zorgt dat het duidelijk is wat van iedereen verwacht wordt op welk moment. Structuur geeft ruimte.

STRUCTUREREN

Stimuleren

Je enthousiasmeert, stimuleert, geeft complimenten en legt de nadruk op wat goed gaat. Fouten maken mag.

STIMULEREN

Individueel aandacht geven

Je zorgt dat iedereen gezien en gehoord wordt en differentieert op verschillende manieren op de bijeenkomsten / in de trainingen.

INDIVIDUEEL AANDACHT GEVEN

Regie overdragen

Je stelt vragen, je luistert, je vraagt door, oordeelt niet, en probeert cursisten het stapsgewijs zelf te leren doen. Zelf nadenken zorgt voor snellere ontwikkeling.

REGIE OVERDRAGEN

Hoe komen de vier inzichten terug in het model van Stevens

Structureren

Structureren is een voorwaarde om tot de basisbehoeften (competentie, relatie, autonomie) te komen. Deze structuur is een onderdeel van zelfbepaalde motivatie. En zelfbepaalde motivatie draagt bij aan positieve consequenties voor een effectieve leerhouding.

Stimuleren

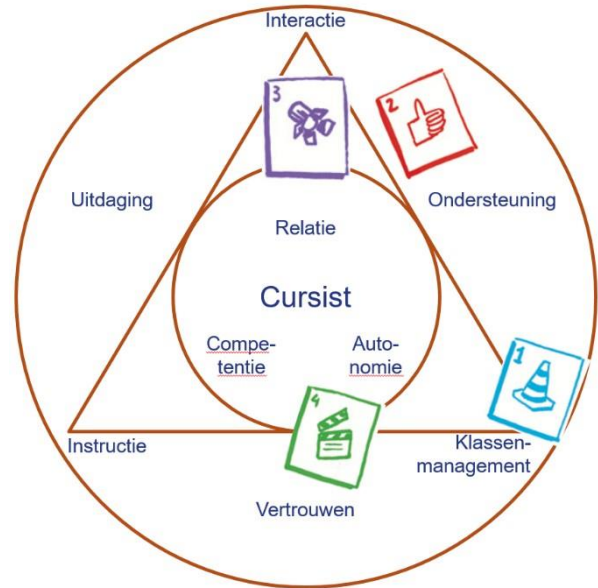
Door cursisten te stimuleren krijgen ze het gevoel dat ze effectief zijn en ertoe doen. Daarnaast geeft het vertrouwen in de ontwikkeling van hun eigen capaciteiten. Hierdoor wordt hun behoefte aan het gevoel competent te zijn bevredigd.

Individueel aandacht geven

De basisbehoefte relatie wordt bevredigd door individueel aandacht te geven. Hierdoor krijgen ze het gevoel er te mogen zijn en worden gewaardeerd. Door het gevoel verbonden te zijn en een band te hebben ervaren ze een gevoel van veiligheid.

Regie overdragen

Door vragen te stellen en te luisteren krijgen cursisten het gevoel dit zij zelf hun gedrag mogen bepalen. Dit stimuleert de basisbehoefte autonomie, wat vervolgens weer zorgt voor het zelf verantwoordelijk maken voor hun eigen leerproces en daarmee een beter leereffect genereert.

Samengevat

Alle drie de basisbehoeften staan in relatie met de vier inzichten over trainerschap. Als de vier inzichten goed worden toegepast worden de drie basisbehoeften bevredigd. Het zorgt ervoor dat de cursisten over meer motivatie beschikken, ze meer plezier halen uit het leren, meer positieve gevoelens ervaren en hun zelfvertrouwen verhoogt.

Conclusie:

Het model van Stevens, de uitgangspunten van de Academie en de vier inzichten zorgen samen voor een geïntegreerd geheel van de visie op leren van de KNVB Academie. In onderstaand model is te zien hoe de uitgangspunten en de vier inzichten samen de drie onderdelen van een onderwijssituatie (cursist, docent en leeromgeving) dekken qua invulling van het onderwijs.

